

Handläggare
Stina Liljedahl
Lina Berglund

Promemoria
2026-03-06

Diarienummer
KS-2026/194

Rättsliga bedömningar och ekonomisk konsekvensanalys av förslag till ersättningsreglemente för förtroendevalda (ERS 2026)

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige tillsatte den 24 april 2025 en fullmäktigeberedning med uppdraget att se över och vid behov revidera regler inom ersättningssystemet för förtroendevalda och partigruppmedlemmar inför nästa mandatperiod. Beredningen har tagit fram ett förslag till nytt ersättningsreglemente inför kommande mandatperiod. Förvaltningen har gjort en rättslig bedömning och en ekonomisk konsekvensanalys av förslaget till nytt ersättningsreglemente ("ERS 2026"). I denna promemoria redovisas förvaltningens bedömningar.

Ekonomisk konsekvensanalys

Förvaltningen har genomfört en översiktlig ekonomisk konsekvensanalys av de förändringar som varit möjliga att kvantifiera i ERS 2026. Analysen bygger på tillgängliga uppgifter och ska betraktas som indikativ snarare än exakt, eftersom delar av förslaget inte kunnat beräknats med tillräcklig precision. Den faktiska kostnaden kan därför komma att avvika från dessa siffror.

Den sammanlagda kostnadsökningen till följd av de delar av förslaget som kunnat beräknas uppskattas till cirka 650 000–800 000 kronor det första året vid införande av det nya ersättningsreglementet. För efterföljande år kvarstår en kostnadsökning som bedöms vara cirka 150 000–200 000 kronor lägre per år än under införandeåret.

Den ökade tiden för inläsning är den enskilt största kostnadsdrivande faktorn i ERS 2026. Uppskattad kostnadsökning är cirka 500 000–600 000 per år. Förändringar i antalet sammanträden kan snabbt medföra ytterligare kostnadsökningar utöver de uppskattade beloppen.

Rättsliga bedömningar och tolkningssvårigheter

Förvaltningen har identifierat bestämmelser i ERS 2026 som skulle kunna innebära tolkningssvårigheter vid tillämpningen. Det finns även bestämmelser

som bedöms stå i strid med lag, annan författning eller interna styrdokument. Beredningen har fått ta del av synpunkterna från förvaltningen. I denna promemoria redovisar förvaltningen sina bedömningar.

Tolkning och tillämpning

I ERS 2026 anges att kommunstyrelsen avgör frågor om tolkning och tillämpning (3 §). Förvaltningen bedömer att bestämmelsen är ändamålsenlig men att den bör kompletteras med en skrivning som möjliggör skälighetsbedömningar vid mindre tveksamheter i tillämpningen av reglementet.

Ett sådant tillägg skulle ge förvaltningen utrymme att hantera enklare bedömningar utan att varje enskilt fall behöver prövas av kommunstyrelsen. Om kommunstyrelsen inte tar upp dessa frågor saknar förvaltningen i vissa fall förutsättningar att hantera ärendet, exempelvis att fatta beslut om utbetalningar.

Förvaltningen bedömer att ERS 2026 i vissa delar kan ge upphov till tolknings- och tillämpningsfrågor.

Definition av förtroendevalda

Det finns en uppräkningslista av vilka som räknas som förtroendevalda vid tillämpningen av ERS 2026 (6 §). Förvaltningen föreslår att definitionen kompletteras så att motsvarande uppdrag i kommunexterna organ, såsom kommunalförbund, gemensamma nämnder eller andra externa organ, omfattas. Utan ett sådant tillägg saknar representanter rätt till ersättning för sina uppdrag när ersättning inte regleras eller betalas av det externa organet. Exempelvis finns ingen rätt till ersättning enligt ERS 2026 för uppdrag i Mälardalsrådet eller Fyrisåns vattenförbund.

I 31 § anges att ledamöter och ersättare i andra organ där ERS 2026 tillämpas har rätt till timarvode. Bestämmelsen får dock ingen verkan om definitionen av förtroendevalda inte utvidgas till att omfatta uppdrag i kommunexterna organ.

Vidare anges i ERS 2026 att en person som inte är förtroendevald men som ingår i en kommunfullmäktigeberedning ska anses vara förtroendevald (8 §). Endast förtroendevalda kan ingå i en kommunfullmäktigeberedning, varför skrivningen står i strid med kommunallagen.

Villkor för månadsarvode

Förvaltningen föreslår två tydliggörande i 13 § om månadsarvode. Bestämmelsen bör förtydligas med vilka uppgifter som ingår i månadsarvodet, detta för att undvika tolkningsproblem. Det bör även skrivas ut att för arbetsuppgifter som ingår i månadsarvodet utbetalas inget timarvode.

Det saknas reglering av hur frånvaro för månadsarvoderade hanteras. Förvaltningen föreslår att det bör införas en regel om att ersättning inte utgår efter två veckors frånvaro för en förtroendevald som på grund av sjukdom eller annat

förhinder inte kan fullgöra sitt uppdrag. I bestämmelsen bör det framgå att när en ordförande är frånvarande mer än två veckor så ska vice ordförande ha rätt till det arvode som ordförande skulle haft rätt till under den tid som vice kliver in i ordförandens roll.

Reglerna om frånvaro för månadsarvoderade och kommunalråd bör vara lika gällande hur länge en förtroendevald kan vara frånvarande och samtidigt uppbära arvode.

Om det inte finns någon reglering av frånvaro kan en månadsarvoderad vara frånvarande hur länge som helst men ändå uppbära fullt arvode. Vice ordförande som inträder har heller ingen rätt till ersättning för det utökade uppdraget under frånvaron.

Kommunalråd/oppositionsråd

Enligt kommunallagen ska råd väljas av kommunfullmäktige. Det framgår även av kommunens reglemente för kommunstyrelsen och nämnder. En mer neutral formulering angående val av råd rekommenderas där det tydligt framgår att råd, både till antal och vem, väljs av kommunfullmäktige.

I ERS 2026 finns en bestämmelse som stadgar att uttag av ledighet inte påverkar beräkningen inför att en person ska anses vara kommunalråd/oppositionsråd (19 §). Eftersom kommunfullmäktige utser råd bör bestämmelsen strykas.

Rådens rätt till reseersättning regleras inte i ERS 2026. Förvaltningen föreslår att det införs en bestämmelse om att råd har rätt till reseersättning på motsvarande sätt som kommunens anställda samt att ersättning inte utgår för resor från hemmet till arbetsplatsen.

Det behövs ett tydliggörande av vilka förmåner råd har rätt och vad som gäller angående ledighet, sjukdom, föräldraledighet och civil- och värnplikt. Vidare bör det, på samma sätt som för månadsarvoderade, finnas en reglering om frånvaro under längre tid än två veckor.

Arvodesnivåer

I ERS 2026 finns det rörliga potter för arvoden i kommunstyrelsen. Det innebär att beslut om arvoden delegeras från kommunfullmäktige till annan.

Förvaltningens bedömning är att det mycket tveksamt om kommunfullmäktige har möjlighet att delegera detta. Enligt kommunallagen åligger det kommunfullmäktige att fastställa ett ersättningssystem (KL 4 kap. 15–16 §§). Enligt prop. 1990/91:117 får kommunfullmäktige inte delegera beslut om ersättning för exempelvis förlorad arbetsinkomst. Delegation av övriga ersättningar, såsom ersättning enligt 4 kap 16 §, är högst tveksamt om det är i enlighet med kommunallagen.

Utöver delegationsproblematiken ser förvaltningen ytterligare problem med potter och alternativa fördelningar. I ERS 2026 står det att arvode fördelas efter

majoritetens egna beslut (24 §). ”Majoriteten” är inget organ som det går att delegera beslutanderätt till. Det finns även alternativa fördelningar som har sin utgångspunkt i ”grupper”. Det finns ingen definition av ”grupp” i ERS 2026 eller i kommunallagen. En grupp är dessutom något som kan skifta över tid under en mandatperiod.

Sammanfattningsvis innebär skrivningarna om rörliga arvodesnivåer problem ur flera vinklar och förvaltningen bedömer att de inte är tillämpbara.

Oppositionsgruppledare

I den nya bestämmelsen om oppositionsgruppledare (27 §) återfinns samma problem som beskrivs ovan då det står att tjänstgöringsgraden ska vara minst 35 procent. Bestämmelsen är kopplad till de rörliga pottarna i 24 §.

Oppositionsgruppledarens uppdrag har tydliggjorts i ERS 2026. För att undvika tolkningsproblem bör det även finnas en skrivning om att oppositionsgruppledaren har uppdrag i kommunstyrelsen och att uppdraget i kommunstyrelsen ingår i månadsarvodet.

Vigselförrättare

Det saknas lagstöd för kommuner att betala ersättning till vigselförrättare.

Vigselförrättarens rätt till ersättning regleras i *förordningen (2009:263) om vigsel som förrättas av särskilt förordnad vigselförrättare* och betalas av länsstyrelsen som också utser vigselförrättare.

Länsstyrelsen har skickat en skrivelse till Knivsta kommun med följande information:

”Länsstyrelsen är medveten om att vissa kommuner ersätter vigselförrättare för deras arbete. Länsstyrelsen konstaterar dock att det saknas lagligt stöd för en kommunal ersättning till vigselförrättarna och ett sådant har, såvitt framgår av förarbetena, heller inte avsetts. Då vigselförrättarna uttryckligen företräder det allmänna och även får ersättning av det allmänna kan en kommunal ersättning anses stå i strid med uppdraget som sådant.”

Mot bakgrund av detta rekommenderas att ersättning till vigselförrättare tas bort från ERS 2026.